

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת איציק שמולי

משה גפני

אלי כהן

דניאל עטר

פ/20/1538

הצעת חוק פיקוח על רווחי שיווק בתוצרת חקלאית, התשע"ה-2015

הגדרות	1.	בחוק זה –
		"המחיר הכולל" – כהגדרתו בסעיף 17א לחוק הגנת הצרכן;
		"חוק הגנת הצרכן" – חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981;
		"יצרן" – חקלאי או מגדל של תוצרת חקלאית;
		"ספק" – כהגדרתו בחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014;
		"עוסק" – מי שמוכר דרך עיסוקו תוצרת חקלאית אשר מקורה ביצרן;
		"צרכן" – כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן;
		"רווח" – פער בין המחיר שבו מכר יצרן תוצרת חקלאית לעוסק או לספק, לבין המחיר שבו מכר עוסק את אותה תוצרת חקלאית לצרכן;
		"תוצרת חקלאית" – פירות וירקות, למעט המפורטים בתוספת הראשונה;
		"השרים" – שר האוצר ושר החקלאות ופיתוח הכפר.

פיקוח על רווחי השיווק בפירות וירקות	.2	(א) השרים יקבעו רווח מרבי לכל סוג של תוצרת חקלאית, בהתאם להוראות פרק ה' לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, וכן רשאים הם לקבוע את אופן חישוב הרווח; קביעת הרווח יכול שתיעשה ביחס ליצרן מסוג מסוים או לעוסקים מסוג מסוים.
		(ב) השרים רשאים לשנות, בצו, את התוספת הראשונה.
פרסום המחיר הכולל והרווח	.3	(א) בלי לגרוע מכל חובה אחרת שבדין, עוסק יפרסם במקום המכירה, באופן בולט וברור, את המחיר שבו מכר היצרן את התוצרת החקלאית לספק או לעוסק, את הרווח ואת מחירה הכולל של התוצרת החקלאית; הוראות סעיף זה יחולו בין אם נקבע רווח בהתאם לחוק זה ובין אם לאו.
		(ב) השרים רשאים להתקין תקנות באשר לאופן הפרסום, לשם השגת המטרה לשמה הוטל הפיקוח.
מחיר כולל ופיצוי ללא הוכחת נזק	.4	(א) לא יקבע עוסק, ולא ידרוש מצרכן, עבור תוצרת חקלאית שחוק זה חל עליה, מחיר כולל הגבוה ממחיר היצרן, בצירוף הרווח שקבעו השרים לאותו מצרך.
		(ב) ביקש צרכן מעוסק שלא לשלם מחיר גבוה מהמחיר הכולל כאמור בסעיף קטן (א) והעוסק סרב לבקשה זו, יראו את העוסק כמי שהפר את הוראות סעיף 31א(א)(5) לחוק הגנת הצרכן, ולעניין זה יראו את התוצרת החקלאית כטובין, כמשמעותם בסעיף האמור.
ביצוע ותקנות	.5	השרים ממונים על ביצוע חוק זה, והם רשאים להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.
תחילה	.6	תחילתו של חוק זה 30 ימים מיום פרסומו (להלן – יום התחילה).
הוראת שעה	.7	בתקופה של שנתיים מיום התחילה, יחולו הוראות חוק זה על תוצרת חקלאית המפורטת בתוספת השנייה בלבד; השרים רשאים להאריך, בצו, את התקופה האמורה וכן לשנות את התוספת השנייה.

		תוספת ראשונה*
		תוספת שנייה
		(סעיף 6)
		1. ירקות: עגבנייה, מלפפון, פלפל, בצל, כרוב, חציל, מלון, אבטיח, קישוא, תפוח-אדמה.
		2. פירות: אפרסק, נקטרינה, בננה, תפוח-עץ, אגס, אבוקדו, ענבים.

דברי הסבר

תוצרת חקלאית מתאפיינת בחיי מדף קצרים ומושפעת מתנאי אקלים משתנים ודרישות שוק תקופתיות. אופיו של המוצר מאפשר למשווקים השונים לבצע ויסות של ההיצע והביקוש תוך השפעה ישירה על מחירי הקניה מיצרן ועל המחירים לצרכן. התנהלות זו מורידה את המחיר שמקבל היצרן ומעלה את המחיר לצרכן הסופי. מטרת תיקון זה היא להוזיל את מחירה של התוצרת החקלאית לצרכן הסופי. זאת בשל הצורך בהורדת יוקר המחייה בישראל, בשל התועלת הבריאותית בהגברת הצריכה של תוצרת זו ובמטרה לצמצם את הגורמים לחלוקה לא צודקת של מרווח השיווק בין היצרנים ושאר הגורמים בשרשרת השיווק, שיש בהם כדי להכתיב את ההיצע והביקוש וכתוצאה מכך את רמת המחירים הגבוהה לצרכן והנמוכה ליצרן.

משכך, מהווה הצעת חוק זו המשך למדיניות שמתווה משרד הבריאות להגברת חלקם של הפירות והירקות ב"סל הצריכה הבריאותי".

יצוין כי הצרכן, שנדרש לשלם מחירים מופקעים כתוצאה מכשל שוק זה, ניזוק הן בכיסו והן בבריאותו, מאחר שבשל מחירם הגבוה הוא אינו יכול לצרוך פירות וירקות בכמות מספקת.

הצעת חוק זו מצטרפת למגמה, שכבר באה לידי ביטוי בחקיקה, של צמצום הפטור מהסדר כובל למשווקים בסיטונאות של מוצרי

הפירות והירקות, כפי שנקבע בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ולחקיקת חוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014.

הסמכת השרים (שר האוצר ושר החקלאות ופיתוח הכפר) לקבוע פיקוח על גובה רווח השיווק המרבי תאפשר במקרים המתאימים להתערב באופן ממוקד רק במקטעים בהם נהוגה רווחיות גבוהה באופן בלתי סביר, הפוגעת בצרכן הסופי.

על מנת לאפשר לציבור לעקוב אחר המחיר ולדווח במקרים של הפרת הדין, מוצע לחייב את העוסק לפרסם במקום המכירה את המחיר שבו מכר היצרן את התוצרת החקלאית לספק או לעוסק, את הרווח ואת מחירה הכולל של התוצרת החקלאית.

כמו כן, מוצע לאפשר לצרכן לתבוע פיצויים לדוגמה מעוסק המפר את ההוראות בנוגע למרווח השיווק.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת זבולון כלפה וקבוצת חברי הכנסת (פ/19/2838), ועל שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת עמר בר-לב (פ/1/20), על ידי חבר הכנסת איציק שמולי וקבוצת חברי הכנסת (פ/20/655), על ידי חבר הכנסת מיקי רוזנטל (פ/20/656) ועל ידי חבר הכנסת חיים ילין וקבוצת חברי הכנסת (פ/20/1188).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

ה' בתמוז התשע"ה – 22.6.15